

El setge de Grozni

“No havia passat res de semblant des de l’última guerra mundial, no havia hagut a Europa des del setge de Leningrad, una mostra de ferocitat destructiva d’aquesta magnitud: un exèrcit dedicat metòdicament a dominar un territori i convertir-lo en un camp de ruïnes.”

En un país del sud-est d’Europa, en aquest moment que escric, hi ha un exèrcit encara poderós, l’exèrcit d’un imperi històric, instal·lat al voltant d’una ciutat i destruint-la amb catapultes i bombardes, oli bullent i pluja de foc. Sarajevo va ser gairebé un setge, amb horrors de ciutat assetjada, i ens va omplir tots (tots menys els “proserbis”: una condició moral) d’espant, de justa còlera i d’una gran pietat. El setge d’una ciutat és una de les formes més inhumanes, bàrbares i antigues del menyspreable art de fer la guerra. No és el xoc de dos exèrcits, no és una batalla entre soldats, no és la destrucció del poder bèl·lic enemic, d’un castell o fortalesa o cosa equivalent. No és una acció contra objectius militars que tindrà, inevitablement, víctimes civils “col·laterals”. Un setge és aquella acció de guerra en la qual, des del temps dels egipcis i dels perses antics, l’objectiu directe és precisament *civil*, no militar: la *ciutat* com a tal, no només els seus defensors. És aquella acció de guerra que, necessàriament i directament, cau sobre els que no fan la guerra: sobre aquells que solen ser tan víctimes dels seus defensors com dels seus atacants. El setge d’una ciutat és la més gran vergonya d’una guerra, i en la guerra moderna més encara que en l’antiga.

El bombardeig de ciutats des de l’aire es va inventar, emblemàticament, el dia que Gernika entrà en la història universal. Després, la II Guerra Mundial, i especialment a Europa, ha estat la guerra de les bombes en massa sobre places i carrers, la guerra de la destrucció urbana: com si un miserable avantatge militar, o el terror de les explosions i dels incendis, foren raó suficient per arrasar segles d’història, barris, catedrals, monuments, ciutats senceres. Però quan tot això (les bombes, la destrucció massiva, el foc) va acompanyat de l’encerclament físic per un exèrcit enemic, apareix l’horror multiplicat del setge. Llavors no són només els avions que passen de tant en tant i descarreguen bombes: són els avions i les bombes cada matí, vesprada i nit, i l’artilleria pròxima a cada hora i a cada minut, i les eixides tallades o impossibles: l’ofegament de tota idea d’esperança, l’abandonament absolut, la misèria inexpressable. Els russos en saben alguna cosa, de la terrible experiència del setge mo-

dern: a Leningrad van patir el setge més dur de tota la guerra, i el van elevar, molt justament, a la categoria de les gestes heroïques. El setge de Grozni no serà tan llarg, ni la ciutat és tan gran ni tan bella, ni els seus defensors armats i barbuts ens resulten de cap manera simpàtics, ni els enemics en aquesta guerra infame es poden dividir fàcilment en bons i roïns. Però el fet és el mateix, les víctimes innocents són les mateixes, la barbàrie i la destrucció és substancialment la mateixa. No havia passat res de semblant des de l’última guerra mundial, no havia hagut a Europa (perquè Rússia és Europa, i el Caucas és Europa, encara que siga una Europa oriental i remota), des del setge de Leningrad, una mostra de ferocitat destructiva d’aquesta magnitud: un exèrcit, resta brutal i bàrbara d’un poder imperial, dedicat metòdicament a dominar un territori i convertir-lo en un camp de ruïnes.

No havia passat a Europa una cosa com aquesta, tan inhumana, tan bestial, en tot l’últim mig segle, i ara passa davant dels nostres ulls indiferents, al costat de les nostres orelles sordes i distants. Ja comprenc que en aquest cas, a diferència de Bòsnia o de Kosovo, probablement des de fora no s’hi pot fer res (i això no invalida, ans al contrari, la intervenció allà on sí que era possible), perquè Rússia és massa gran i perillosa, el Caucas massa remot, i la causa dels txetxens armats massa tèrbola i violenta. Allò que no comprenc és el silenci eixordador davant de la barbàrie primitiva: silenci dels governs, silenci dels qui sempre tenen a punt la condemna de l’“imperialisme”, silenci dels qui —amb motiu de l’Iraq, de Kosovo, o del que siga— es declaren tan amants de la pau, silenci dels intel·lectuals i dels opinants públics, silenci sense proclames ni firmes ni manifestacions ni protestes davant de les ambaixades de Rússia. Silenci. Mentrestant, una ciutat d’Europa és rodejada per l’exèrcit del mateix estat a què pertany, i és torturada, incendiada, destruïda fins a l’últim carrer i l’última casa. I quan tot s’haurà acabat, no haurà passat res, i els qui n’han dirigit la destrucció seran polítics triomfants, generals victoriosos, persones respectables amb les quals caldrà continuar fent transaccions, pactes i negocis. Així és, doncs, com s’acaba a Europa el segle i el mil·lenni: amb un setge brutal, amb el silenci.